

بهداشت محیط زیست

(تصفیه فاضلاب)

مدرس

دکتر علی نقی زاده

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

al.naghizadeh@yahoo.com

تصفیه فاضلاب

- * فاضلاب عبارتست از هر آبی که برای یک مصرف خاص تهیه شده باشد و به هر دلیلی کیفیت خود را برای آن مصرف از دست بدهد.
- * یک متر مکعب فاضلاب می تواند 14 تا 20 متر مکعب آب را آلوده نماید.
- * 99/9 درصد فاضلاب را آب تشکیل می دهد و تنها 0/1 درصد آن را جامدات تشکیل می دهد.
- * فواید فاضلاب شهری در سطح یک کشور تقریباً یکسان بوده و غلظت آن بستگی به مقدار سرانه مصرف آب دارد.

al.naghizadeh@yahoo.com

اهداف تصفیه فاضلاب

- * تامین شرایط بهداشتی برای زندگی مردم و حفظ محیط زیست
- * حذف مواد معلق و شناور
- * شکستن مواد آلی قابل تجزیه بیولوژیکی به مواد معدنی و کم ضرر
- * نابودی پاتوژن ها و پرازایت ها
- * حذف مواد سمی
- * بازیابی فاضلاب
- * تولید کود طبیعی
- * تولید انرژی

al.naghizadeh@yahoo.com

انواع فاضلاب

- * فاضلاب خانگی
- * فاضلاب صنعتی
- * پس آب ناشی از سیلابها
- * فاضلاب کشاورزی

al.naghizadeh@yahoo.com

کمیت فاضلاب تولیدی

- * مقدار فاضلاب تولیدی بسته به شرایط اقلیمی و مسامت فضای سبز موجود در شهر بخشی از آب مصرفی شهر را در بر می گیرد.
- * ضریب تبدیل آب به فاضلاب در شهرهای ایران از 50 تا 80 درصد متغیر است.
- * مدود 10 تا 30 درصد دبی فاضلاب فانگی به صورت غیرمجاز نظیر آب های سطحی ناشی از بارندگی به آن اضافه می شود.
- * مقدار نشتاب زیرزمینی نیز بسته به سطح آب زیرزمین و نوع لوله های جمع آوری به جریان فاضلاب افزوده می شود (بین 10 تا 100 درصد جریان فاضلاب)

al.naghizadeh@yahoo.com

اندازه گیری محتوای آلی فاضلاب

- * روش های آزمایشگاهی که برای اندازه گیری غلظت های زیاد مواد آلی فاضلاب ($>1\text{mg/L}$) مورد استفاده قرار می گیرد:

BOD *

COD *

TOC *

THOD *

- * روش هایی که برای اندازه گیری غلظت های پایین مواد آلی مورد استفاده قرار می گیرند:

گاز کروماتوگرافی *

اسپکتروفتومتری جرمی *

HPLC *

al.naghizadeh@yahoo.com

تصفیه فاضلاب

ناپایدار نمودن آلاینده های موجود در فاضلاب و ته نشین نمودن آنها اساس تصفیه فاضلاب را تشکیل می دهد.

* روش های تصفیه فاضلاب:

* فیزیکی

* شیمیایی

* بیولوژیکی

al.naghizadeh@yahoo.com

تصفیه فیزیکی

* از خواص مکانیکی و فیزیکی برای جداسازی مواد خارجی معلق در فاضلاب استفاده می شود.

* مهم ترین واحدهای تصفیه فیزیکی

❖ وامد آشغال-گیری

❖ تاسیسات آشغال-فردکن (در صورت ضرورت کاربرد).

❖ وامد دانه-گیری

❖ وامد ته نشینی

❖ وامد شناسازی

al.naghizadeh@yahoo.com

تقسیم‌بندی انواع آشغال-گیرها

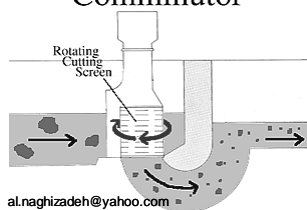
- * آشغال-گیرها بر اساس نوع عملکرد و نحوه بهره‌برداری به دو دسته دستی و مکانیکی تقسیم‌بندی می‌شوند.
- * همچنین آشغال-گیرها بر اساس اندازه فاصله بین میله‌ها یا منافذ جداکننده نیز تقسیم‌بندی می‌شوند.

فاصله بین میله‌ها یا منافذ (میلی-متر)	نوع آشغال-گیر
150 تا 50	درشت
50 تا 15	متوسط
15 تا 3	ریز
al.naghizadeh@yahoo.com 30/0/25	فیلی ریز

تاسیسات آشغال-خردکن

- * آشغال-خردکن وسیله مکانیکی است که از یک شبکه آشغال-گیر و تیغه متمرک فردکننده تشکیل شده است. این تاسیسات پس از جداسازی آشغال آنها را به قطعات ریز 6 تا 10 میلی-متری فرد کرده و مجدداً به جریان فاضلاب برمی‌گردانند.

واحد دانه-گیری

- * در فاضلاب مواد دانه-ای نظیر ذرات شن، ماسه، فلز، شیشه، پوست تفم-مرغ، استخوان، دانه میوه-ها و نظیر آن وجود دارد.
- * این ذرات در تصفیه-خانه-های فاضلاب تخییر ماهیت نمی-دهند و علاوه بر تجمع در یکان-های پایین-دست تصفیه-خانه و کاهش ظرفیت مفید وامدهای فرآیندی (به ویژه یکان-های تصفیه لجن) باعث فرسایش ادوات برقی - مکانیکی نظیر تلمبه-ها و هواده-ها نیز می-شوند.
- * لذا این ذرات باید در یکان دانه-گیری (به عنوان یک وامد پیش-تصفیه) از جریان فاضلاب جدا شوند.

al.naghizadeh@yahoo.com

واحد دانه-گیری

- * انواع یکان-های دانه-گیری در تصفیه-خانه-های فاضلاب شهری (متناسب با شرایط طرح) عبارتند از:
- * دانه-گیر سرعت ثابت.
- * دانه-گیر هوادهی شده.
- * دانه-گیر پرفشی.

al.naghizadeh@yahoo.com

ته نشینی مواد معلق

al.naghizadeh@yahoo.com

با کاهش سرعت جریان آب امکان ته نشینی مواد معلق در تصفیه خانه های آب و فاضلاب فراهم خواهد شد.

انواع موض های ته نشینی:

* مقدماتی

* اولیه

* ثانویه

* ثالثیه

حوضچه های ته نشینی

* منطقه ورودی که توسط آن فاضلاب در استخر بفش می گردد.

* منطقه ته نشینی که در آن ذرات معلق فاضلاب ته نشین می شوند.

* منطقه جمع شدن لجن.

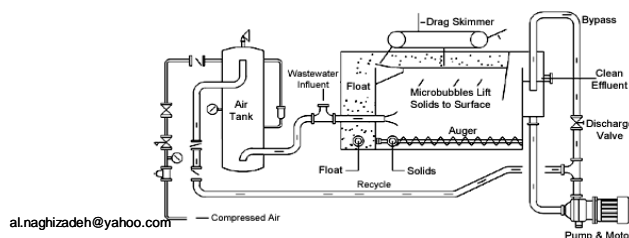
* منطقه خروجی که توسط آن فاضلاب ته نشین شده از استخر بیرون می رود.

al.naghizadeh@yahoo.com

شناور سازی

- * برای حذف ذراتی که وزن مخصوص کمتر از آب دارند به کار می رود مانند روغن، چربی، ترکیبات نفتی و ...
- * معمولاً در تصفیه فاضلاب های صنعتی همچون کشتارگاهها و رستورانهای بزرگ به کار می رود.

تصفیه زیستی (بیولوژیکی)

- * در این فرآیندها از میکروارگانیسم ها برای اکسیداسیون مواد آلی استفاده می کنند.
- * لجن فعال یکی از فرآیندهای تصفیه بیولوژیکی فاضلاب است.

al.naghizadeh@yahoo.com

تقسیم بندی باکتریها از لحاظ دمای مناسب برای رشد

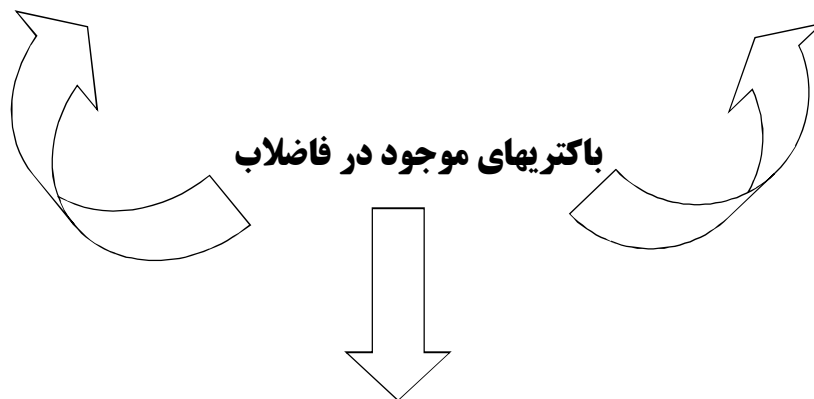
* ساکروفیل: باکتریهای سرما دوست (کمتر از 20 درجه)

* مزوفیل: باکتریهای معتدل دوست (20 الی 40 درجه)

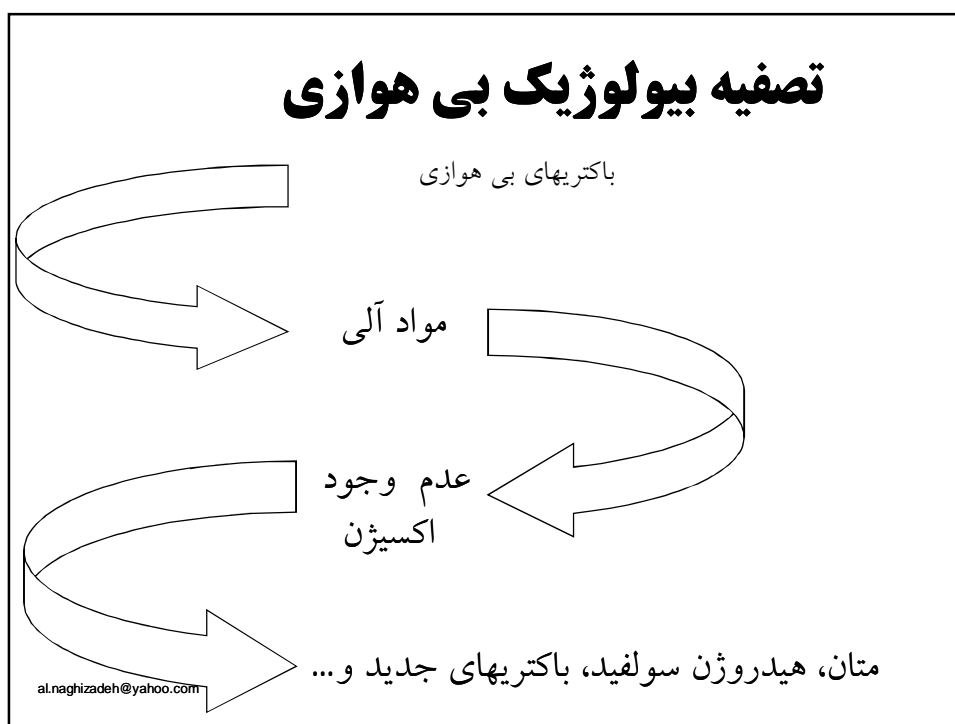
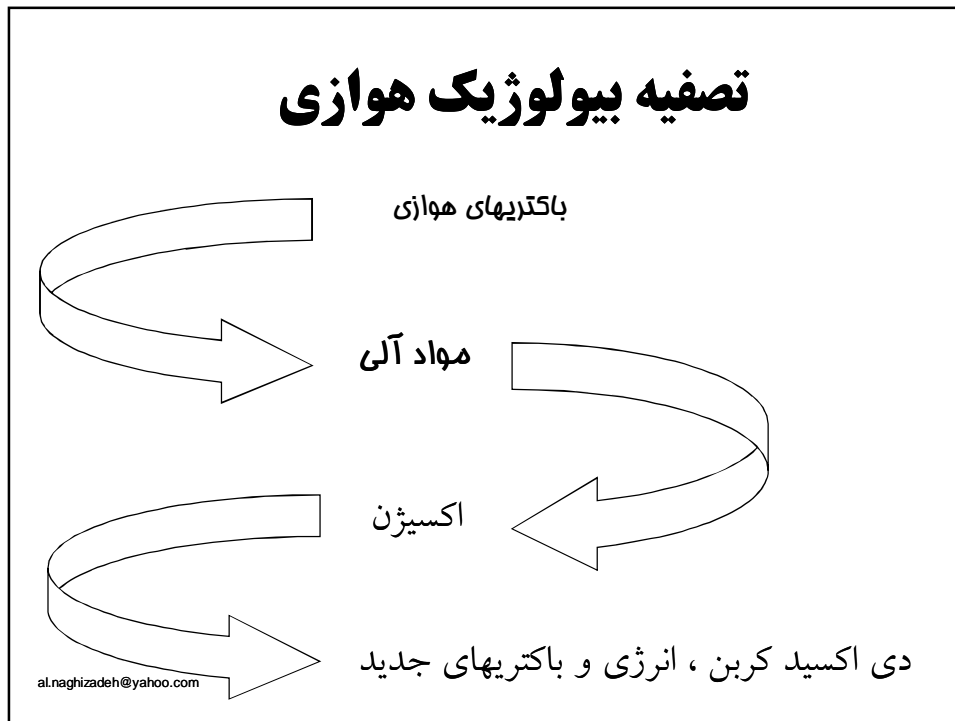
* ترموفیل: باکتریهای گرما دوست (بیش از 40 درجه)

al.naghizadeh@yahoo.com

میکروارگانیزم های بی هوازی   میکروارگانیزم های هوازی

al.naghizadeh@yahoo.com

انواع تصفیه بیولوژیکی

- * تصفیه زیستی با کمک باکتریهای هوازی
- * تصفیه زیستی با کمک باکتریهای بی هوازی
- * تصفیه زیستی با کمک باکتریهای هوازی نیترات ساز و بی هوازی نیترات زدا
- * تصفیه زیستی با کمک باکتریهای فوسفات زدا

al.naghizadeh@yahoo.com

انواع تصفیه هوازی

- * رشد معلق: (لجن فعال)
- * رشد چسبیده: (صافی چکنده یا دیسکهای بیولوژیک گردان)

al.naghizadeh@yahoo.com

اکسیژن رسانی در تصفیه فاضلاب

* وارد نمودن هوا به آب (با استفاده از هواپمپشان)

* ایجاد تلاطم با کمک هوادهی سطحی

* هوادهی طبیعی (برکه های تثبیت)

al.naghizadeh@yahoo.com

تقسیم بندی روشهای تصفیه بیولوژیکی هوازی

* روشهای تصفیه بیولوژیکی طبیعی: وارد نمودن فاضلاب به رودخانه، دریاچه و دریا و...

* روشهای نیمه مصنوعی تصفیه بیولوژیکی: ایجاد برکه های تثبیت، پخش فاضلاب در زمین و...

* روشهای مصنوعی تصفیه بیولوژیکی: سیستم لجن فعال، صافی چکنده و...

al.naghizadeh@yahoo.com

تصفیه بیولوژیک با کمک باکتریهای بی هوازی

توصیف فرایند:

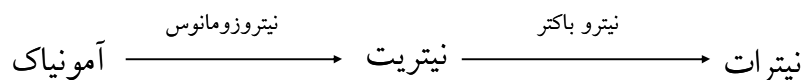
در تصفیه بی هوازی مواد آلی امیاء شده و به ترکیبات آلی ناپایدار و برخی گازها همچون متان، دی اکسید کربن، سولفید هیدروژن و... تبدیل می شوند.

مهمترین کاربردها:

هاضم های بی هوازی، تصفیه فاضله های کوچک مانند سپتیک تانکها و ایمنهاف تانکها، چاههای فاضلاب خانگی، فاضلابهای قوی (دارای آلودگی بالا).

al.naghizadeh@yahoo.com

نیترا ت سازی یا آمونیاک زدایی (نیتریفیکاسیون)

al.naghizadeh@yahoo.com

نیترات زدایی یا ازت زدایی (دنتریفیکاسیون)

al.naghizadeh@yahoo.com

مشکلات ناشی از حضور نیترات

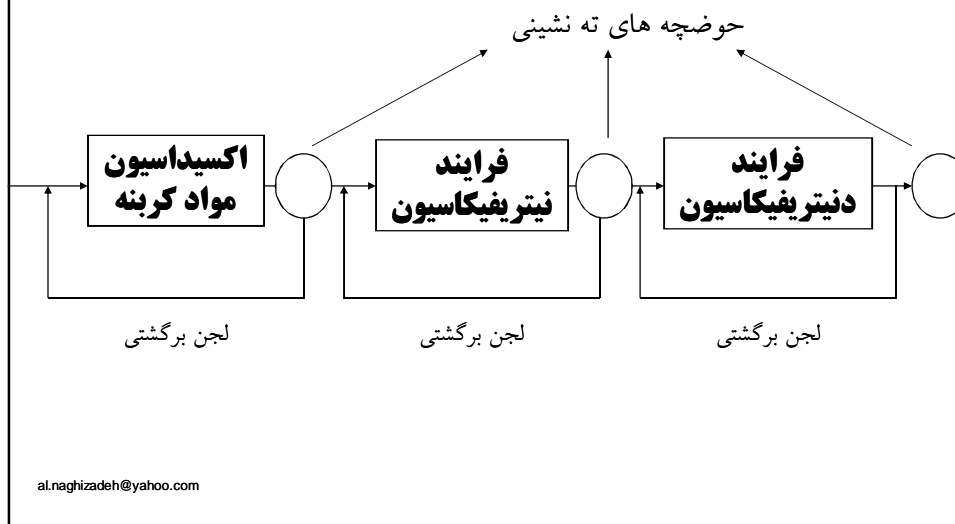
* ایجاد پدیده شکوفایی جلبکی

* در صورت ورود این پساب به منابع آب آشامیدنی منجر به ایجاد بیماری
کودک آبی (Blue baby) می گردد.

* ایجاد آلودگی در آبهای زیر زمینی

al.naghizadeh@yahoo.com

مراحل تصفیه فاضلاب برای تخلیه به آبهای سطحی

گندزدایی

- * استفاده از کلر
- * استفاده از دی اکسید کلر
- * استفاده از کلروآمین ها
- * استفاده از هیپوکلریت کلسیم و سدیم
- * استفاده از ازن
- * استفاده از اشعه ماوراء بنفش

al.naghizadeh@yahoo.com

تصفیه طبیعی فاضلاب

- * وارد نمودن فاضلاب به رودخانه
- * وارد نمودن فاضلاب به دریا
- * وارد نمودن فاضلاب به مرداب های طبیعی
- * پخش فاضلاب در زمین
- * وارد نمودن فاضلاب در چاه
- * دریاچه های تصفیه فاضلاب (روش نیمه مصنوعی تصفیه فاضلاب)

al.naghizadeh@yahoo.com

دریاچه های تصفیه فاضلاب (برکه تثبیت)

- * فاضلاب در این دریاچه ها برای مدت زمانی نسبتاً طولانی در مجاورت هوا و نور فرورشید به صورت طبیعی تصفیه می گردند.
- * نمونه تامین اکسیژن مورد نیاز باکتریها در برکه های تثبیت
- * اکسیژن محلول در فاضلاب
- * اکسیژن موجود در هوای آزاد
- * اکسیژن موجود در ترکیبات آلی
- * اکسیژن بدست آمده از عمل فتوسنتز گیاهان آبزی

al.naghizadeh@yahoo.com

محاسن استفاده از برکه های تثبیت

* بی نیاز بودن از وسائل مکانیکی و افراد متخصص

* عدم مصرف انرژی در تصفیه فاضلاب

* ارزاتر بودن هزینه سافت تاسیسات تصفیه فاضلاب به این روش

al.naghizadeh@yahoo.com

معایب استفاده از برکه های تثبیت فاضلاب

* فطر آلودگی ممیط زیست در اثر راهبری یا طرامی نامناسب

* نیاز به زمین زیاد در مقایسه با سایر روشها

* لزوم سافت اینگونه تاسیسات در فاصله زیاد از شهر 5/1 تا 4 کیلومتر

al.naghizadeh@yahoo.com

تصفیه مصنوعی فاضلاب

دلایل استفاده از این روش:

- * کافی نبودن قدرت خودپالایی منابع پذیرنده
- * نیاز به بهره برداری از منبع طبیعی آب برای شرب، شنا و...
- * نامناسب بودن اقلیم مملی برای تصفیه طبیعی (دمای پایین)
- * احتمال بهره برداری نادرست از تصفیه طبیعی و شیوع بیماری
- * عدم وجود زمین ارزان قیمت جهت پخش فاضلاب

al.naghizadeh@yahoo.com

صافی های چکنده

- * بنا به دلایل اقتصادی از این روش برای تصفیه فاضلابهای شهرهای کوچک تا متوسط به کار می روند.
- * این سیستم از یک استوانه که درون آن قطعات قلوه سنگ و یا پلاستیک وجود دارد تشکیل شده است که فاضلاب بر روی آنها پخش می گردد.
- * میکروارگانیسم ها بر روی قطعات موجود در استوانه رشد کرده و مواد آلی موجود در فاضلاب را تجزیه می نمایند.

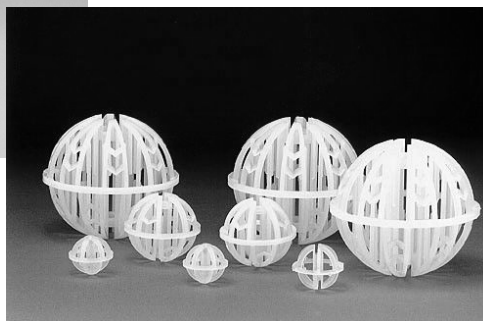
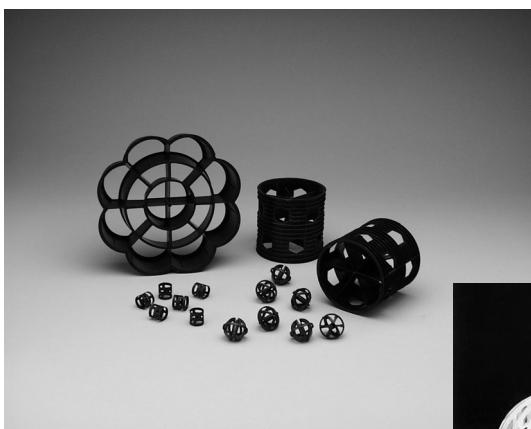
al.naghizadeh@yahoo.com

نمایی از یک سیستم صافی چکنده

al.naghizadeh@yahoo.com

انواع قطعات پلاستیکی به تهیه شده برای صافی چکنده

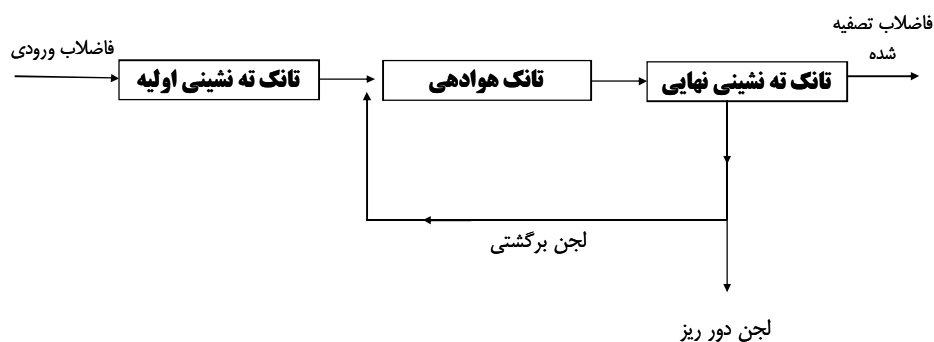
al.naghizadeh@yahoo.com

معایب صافی های چکنده در برابر سیستم لجن فعال (هوادهی)

- * افت فشار زیاد
- * امکان رشد و نمو و تکثیر مگس، پشه و مشرات دیگر
- * ایجاد بوی تعفن در نزدیکی صافی
- * نیاز به زمین بیشتر به ویژه برای شهرهای بزرگ
- * هزینه سافت بیشتر نسبت به سیستم های هوادهی
- * امکان یخ زدگی سطح صافی در (روزهای سرد زمستان
- * اجبار در تصفیه مقدماتی فاضلاب (آشغالگیری، دانه گیری و...)

al.naghizadeh@yahoo.com

سیستم تصفیه فاضلاب به روش لجن فعال (هوادهی)

al.naghizadeh@yahoo.com

1436/10/10

